

OBRAŹLIWY (17) *ai*

o oraz a jasne.

comp obraźliwszy (2).

sg m N obraźliwy (4). ◇ *G* obraźliwsz(e)go (1). ◇ *A* obraźliwy (2). ◇ *f N* obraźliwszã (1). ◇ *L* obraźliw(e)j (1). ◇ *n G* obraźliwego (2); -ého : -ego *SarnStat* (1:1). ◇ *I* obraźliwym (1). ◇ *pl N subst* obraźliw(e) (1). ◇ *G* obraźliwych (2). ◇ *I n* obraźliwymi (2).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVII(XVIII) – XVIII w.

1. *Mogący spowodować obrażenia, kaleczący, raniący; offensus Cn* (2) :

Wyrażenie: »obraźliwe drzewo« = *kopia* (1): ćwiczenie w potkaniu skonnymi gdy lię obrazliwymi drzewy ścieraia y fmielŹe ryczerze czyni/ y ku obronie y biciu biegleyŹe *KwiatKsiąŹ* O2.

W przeni (1) :

Wyrażenie: »kamień obraźliwy« (1): *A* przeŹto koŹdemu wierzącemu Pan KryŹtus Syn BoŹy/ ieŹt moc BoŹa/ żywoth/ y fwiątłoŹć/ y zbáwienie. *A* niewierzącemu zálię/ ieŹt vpáŹć kámieñ obráŹliwy/ fmielć/ piekło/ y potępienie. *KrowObr* 43v.

[*Przeni: nieprzyjemny, przykry:*

Szereg: »przykry i obraźliwy«: Bo iáko lutnia gdy dobrze náŹtroia/ dla zgodnych koncertow álbo dŹwiękw ieŹt wdzięczna w wŹŹu ludzkich: odstroiiona zálię gdzie głoŹy z zgodney á miŹternie náŹáczoney melodye wykrocŹã/ ieŹt przykra i obraźliwa. *GrzegŹarnPos* 1582 3/514 (*Linde*).]

2. *WyrządŹający szkodę, krzywduŹący; nocibilis JanStat* (3) : Ná tym Źtopniu niewdzięcznoŹci [*wobec kapłanów*] nieŹtánęła ieŹŹcŹe Polfká/ poŹtąpiá do drugiego obráŹliwŹego/ ná który lie P. KryŹtus w ofobie IeremiaŹá Proroká zálobnie wŹkarŹa mowiąc: *AzaŹ* dobrze złym bywa oddawano? *PowodPr* 19.

obraźliwy czemu (2): *SarnStat* 36 [*idem*] 224 *cf Szereg*.

Szereg: »obraźliwy i szkodliwy« (2): co będę wiedział/ y będę rozumiał MáieŹtatowi krolewŹkiemu/ y RzeczypoŹpolitey obráŹliwego y Źzkodliwego [*MaieŹtati Regiae, Regno et Reipublicae nocibile et damnosum JanStat* 270]/ przeŹtrzegáć będę: a Źeby to nie było *SarnStat* 36 [*idem*] 224.

Przeni (1) : Niebo/ mieŹŹczánie BoŹy/ co w Źobie niemaćie *Zadnéy wády/ ni złoŹci obráŹliwych znaćie:* Odwróćcie twarŹy wáŹé od oliár ŹtráŹliwych *ZawŹeft* 31.

3. *Stanowiący obrazę; znieważający, uwłaczający; aculeatus, offensus Cn* (8) : Tobiem wyŹtąpił/ y zgrzeŹyłem tobie/ Záluię z Źercá: [...] odpuŹć dobrotliwy/ OdpuŹć/ o Pánie/ Źkutek obraźliwy. *GrabowSet* N2v, S4v.

obraźliwy komu (1): my dalibog podamy WM taki [*reces*], jako nie będzie obraźliwy nikomu, który będzie więcej potćiwie miłował aniŹ poŹyteczne. *DiarDop* 119.

obraźliwy przeciw czemu (1): WyŹtępki przećiw wtoremu przykazániu Bogá obráŹliwe. *PowodPr* 47 marg.

N sg f comp w funkcji orzecznika (1): IeŹli teŹ fałŹ [*Źię przysięga*]: to ieŹŹcŹe obráŹliwŹa/ prawdę iŹtã ktorã Bog ieŹt/ do fałŹu przyŹádzáć. *PowodPr* 48.

W przeciwstawieniu: »poćciwy ... obraźliwy« (1): s prziiacielem igra y Źłowkiem rzadko/ ále rączkã nigdy/ y to Źłowkiem poćciwym á nie obráŹliwym *RejZwierc* 72v.

W charakterystycznych połączeniach: obraźliwy(-a) grzech, rzecz, skutek.

*Wyrażenie: »słow(k)o obraźliwe« (2): nam nie przyśtoi thákowymi flowy obráźliwymi/ mowić/ y pińać *KrowObr* C3; *RejZwierc* 72v.*

*Szereg: »ani szkodliwy, ani obraźliwy« (1): żárt/ ábo kuńsztowna poślugá nic inego nie ieńt/ iedno iákies ofzukánie przyiacielńkie/ w rzeczy áni fzkodliwey/ áni obráźliwey *GórnDworz* S3v.*

*4. Łatwo obrażający się, mający za złe, zgryźliwy, zrzędny; morosus, submorosus *Calep*; odiosus *Cn* (2) : Morosus, Curiosus, diligensque, qui nimis exacte omnia fieri exposcit. [...] Zuviel gefuchtig/ muhfelig/ vngefchacht. [...] – Obrazlin i [*lege*: obraźliwy] dziwak. *Calep* 675a; Submorosus – Kwańno patrząci, obrazliwi. *Calep* [1019]a.*

5. Gorszący, demoralizujący (1) :

*W połączeniu szeregowym (1): Márchułtow zmysłonych/ obráźliwych fabuł/ fprofnych kuńsztow/ y nie do końcá vczćiwych fráńzek y fnow w Polńcze wydrukowanych pełno *LatHar* +5v.*

Synonimy: 1. raniący; 2. krzywdzący, szkodliwy, szkodny; 5. gorszący.

Cf NIEOBRAŻLIWY, 2. OBRAŻNY

DD